

NOVADNIEKS

PREIĻU RAJONA LAIKRĀKSTS

Nr.108 (6267)

24.12.1991.

Mazumtirdzniecības cena 20 kapeikas

Priecīgus Ziemassvētkus!

Mūsu tautai ir daudz gaišu svētku, ar dziļām saknēm tās vēsturē ievijušies tie, kuri saistās ar Zemes celu ap Sauli - Saulgriežu svētki. Tie ir jautri, pilni dažādu izdarību, kas saistās ar tautas ticējumiem, svētsvinīga noskaņojuma starp darbu cikliem. Un Ziemassvētki ir cerīgākie, jo no tiem dienas atkal sāk stiepties garumā. augstāku loku pie debesīm liec Saule. Līdz ar to atgriežas cerības. Ne velti senatnē ar ziemas saulgriežiem saistīja gada sākumu, tikai modernā laikmeta ieskaņā gada sākumu pabīdīja par dažām dienām vēlāk.

Šiem cerību svētkiem vēlāk, pirms vairāk nekā astoņiem gadu simteņiem, latviešu zemē pielāgoti gaišākie kristiešu svētki - Pestītāja Kunga Jēzus dzimšanas diena. Arī šis notikums ir mūsu gara, dvēseles cerību svētki. Agri no rīta ticīgie pulkiem nāk uz savām draudžu baznīcām, kur tos sagaida mazais Jēzus bērns siltē un dievkalpojums, beis pēc tam svētki turpinās katrās mājās. Un līdz skan vēlējums: "Gods Dievam augstībā un miers virs zemes labas gribas ļaudīm!"

Ziemassvētki ir pašas dzīvības devējas un uzturētājas Saules aicinājums būt labākiem, sirsnīgākiem, augt pretī pavasarim, kad viss sāk zaļot un ziedēt, nokratījis sa stinguma sārņus. Un tā ir mūsu dzīve, pilsētā un ciematā, katrā lauku sētā - jaunā vai vecā. Katra cilvēka sirdī — maza bērna, jaunekļa un sirmgalvja ir atdzimšana. Tikai jāieklausās šajā aicinājumā un jāseko tam.

PRIECĪGUS ZIEMASSVĒTKUS!

ZINĀS

16.decembris ir "Līvenas" dzimšanas diena. "Līvena" - jaunā kafejnīca Livānos. Ne kooperatīvā vai privātā, kā tagad visbiežāk mēdz būt, bet - Livānu patēriņā biedrības kafejnīca. Tā tapa vairākus gadus, un savu roku kafejnīcas celšanā un ierīkošanā piedala vai katrs Livānu uzņēmums. Lieliski interjeru izstrādāja māksliniece Ligita Caune, bet to realizēja ceļniecības kooperatīvs "Latgale".

"Līvenas" darbinieki strādās divās maiņās un rūpēsies, lai apmeklētājiem no vienpadsmītiem rītā līdz vienpadsmītiem vakarā netrūktu ne smalkmaizīšu, ne uzkodu, ne kokteiļu, ne smaržīgas tējas vai kafijas. Un vēl - "Līvena" cer būt smalka kafejnīca, kurā iegriezīsies tikai uzvesties un kulturāli atpūsties protoša publika.

Priekuļu devingadīgajā skolā 20.decembrī notika Ziemassvētku uzvedums, kurā iesaistījās vai visa skola. Tekla Vanagas lugā "Betlēmes ganīni" darbojās ne vien skolotāju Olgas Tjarves un Anitas Fedotovas vadītās dramatiskais kolektīvs un vokālais ansamblis, bet sev darbošanos atrada gandrīz visu klasu skolēni. Skanēja Ziemassvētku dziesmas un dzeja. So uzvedumu iecerēja un sagatavot palīdzēja ticības mācības skolotāja Antonija Gribuška. Skolēnu sniegumui noskatīties ierādās Preiļu dekāns Jāzeps Gugāns.

Tā Priekuļu skolā pagāja Ziemassvētku klusās svītības. Bet lielā jautrība sāksies otrajos Ziemassvētkos, kad būs gan ķekatas un rotājas, gan dansī un dāvanas.

- Pati labākā dāvana no iepriekšējiem Ziemassvētkiem līdz šiem? - pārjautāja Valentina Brice, Preiļu kooperatīvās tirdzniecības skolas kultūras darba organizatore, un atbildēja:

- Jauns direktors. Un tas, ka šī gada laikā neviens no mūsu darbiniekiem netika izmests uz ielas štatu samazināšanas rezultātā. Loti ceru, ka arī nākošajos Ziemassvētkos varēšu teikt to pašu.

Ziemassvētki šajā skolā nosvinēti jau piekt Dien, jo citādāk savākt audzēknus no visas republikas viņu brīvlaikā būtu neiespējami. Tika vilkts blukis, dziedātas Ziemassvētku dziesmas, spēlētas spēles.

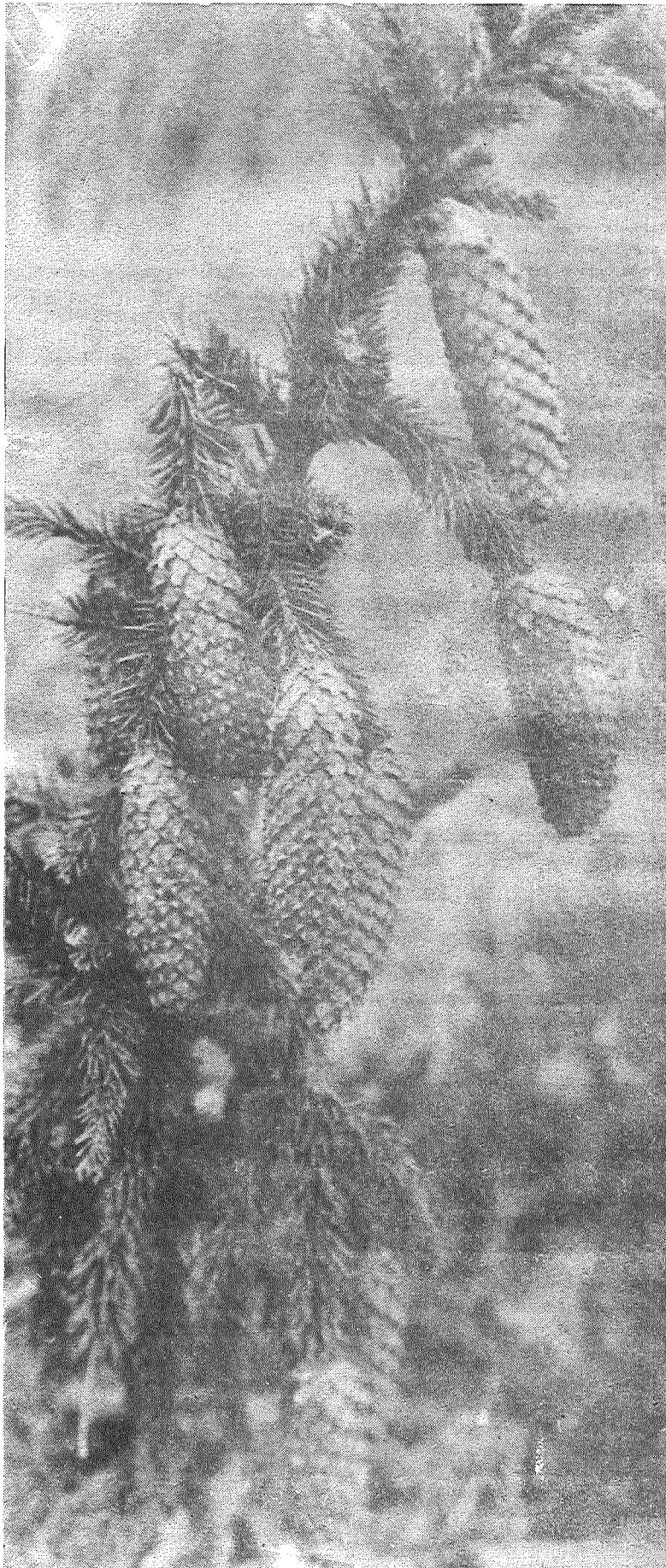
- Pati labākā dāvana nākošajiem Ziemassvētkiem? - atjautāja skolas direktors Aivars Staužs.

- Līdz tam laikam joti vēlētos saņemt jaunos korpusus, kur paredzētas mācību telpas. Tad varēsim sākt iecerēto - mūsu skolā sagatavot arī jauniešus konditoru un bārmeņu darbam.

19.decembrijā beidzās mācību pirmais pusgads, tā sakot, pirmais jaunajos apstākļos, kad ar vecākiem un audzēkņiem tika noslēgts līgums, kura galvenais punktis paredzēja, ja audzēknis nespēj tikt galā ar atestāciju trijos priekšmetos, viņš no skolas tiek atskaitīts. Laikam šis bargais, bet nepieciešamais priekšnoteikums lika mobilizēt visas darbaspējas, un atskaitīto nav. Labākās grupas - 7.2. un 1., ko audzina T.Kalvāne, S.Saleniece un V.Brice.

Lauztās sirdis. Tikai tā var teikt par mātēm, vecākiem, pārējiem tūviniekem, kuru bērni ir invalidi, smagi slimī kopš dzimšanas vai arī dažādu traģēdiju rezultātā tādi kļuvuši vēlāk. Viena no Ziemassvētku dāvanām - sarīkojums visa rajona bērniem - invalīdiem otrajos Ziemassvētkos rajona kultūras namā, kur rajona pašdarbnieki un visi organizētāji centīsies dot kādu prieku mirkli. Bērnu invalīdu nokļūšana uz šo eglīti - vietējo pašvaldību ziņā.

Vakarā kultūras nams ar bufeti, dejām un daudziem citiem jaukiem pārsteigumiem piederēs ikvienam preilietim vai pilsētas viesim.

"SAULĪTE" 15.GADĀ

Līvānu bērnudārza audzēknēs šodien jau ir audzinātājas - Žanna, Maija, Arianda. Ziemassvētku sarīkojumā neiztikt bez jautrās rotāju vedējas Valentīnas un humora dzirkstītes Galīnas latgaliskā izpildījumā. Rita no mazām dienām pati bija čakla lasītāja un arī tagad lēnām ved savas grupas bērnus uz brīnumaino pasaku valstību. Skaidrīte aizvien izdomā jaunus variantus Ziemassvētku pēperkūku sirdij.

E.Bojāre

TE JAU ATNĀCIS PAVASARIS

Ziemassvētku vakarā ceļnieks (pieņemsim, ka tas būs pats Ziemassvētku vecītis) jau no tālēm pamana spožu atblāzmu debesis, kaut gan Preiļi paši vel tinas tumsa, kas guļ pilsētas ieplakā. Šī spožā gaismā nāk no siera rūpīcas siltumnīcu kompleksa. Skaidrs, ka ziņķīgais ciemiņš visupirms dosies turp, no kurienes nāk tā žilba.

Kad pienāk klāt, pamana vēl vienu žiperīgu vecīti ar cirvīti rokā - kā tad, paziņa - Salatēvs. Nu abi sāk brīnīties - aiz stikla spozmes viducī jautri zvīļo košs zaļums. Nav kārtības, spriež abi ziemas ciemiņi, ja visapkārt jābūt sniegam, kad pat mūžam zaļo egļu zari nosirmojuši, kad jāvalda decembrim, bet te saimnieko maijs!

Nekā - atnācēji netiek klāt, lai ievestu ziemas kārtību - aiz stikliem netraucēts saimnieko pavasaris, turpina to darbu, ko pa dienu darijušas siltumnīcu strādnieces - dārzenu korpusā Mārīte Zukule, Ilona Mežinska, Rita Musijenko un viņu vadītāja Sandra Jonāne, ziedu korpusā - Erika Žarkova, Velta Kodore, Raisa Ivanāne un vadītāja Lidija Koļesnikova. Lidiju un Sandru par vadītājām godā tālab, ka viņas ir arī produkcijas realizētājas.

Protams, brīdī, kad caur stikliem siltumnīcās lūkojas abi tālie ciemiņi, nosniguši no galvas līdz kājām, vēju šapiņķētām baltām bārdām, viņas bija savas mājās, ģimenēs un pie Ziemassvētku eglītēm. Veciši varēja netraucēti lūkoties nerēdzētajā brīnumā un rādīt viens otram: lūk, cik skaisti pirmās istās lapiņas izdzinuši gurķu stādi podiņos un cik sprigani no zemes spraucas tomātu dēsti. Lūk, frēzijām jau aizmetušies ziedu pumpuriņi, tādi manāmi arī nelķem - tās slitumnīcās aug un zied visu gadu. Bet rožu krūmi, kas kādu laiku atpūtušies, jau pamodušies un dzen zaļās, spīdīgās lapiņas. Lietišķie un vitamīnzītie sīpolloki raujas uz augšu tik strauji, ka drīz vien nonāks uz galda rūpīcas ēdinācā. Ziedi realizācijai būs gatavi ne vēlāk par februāri.

Nesen subtropiskajā stūri mūsu pilsētā, ko no salā un vējiem sargā stikla sienas, kur valda vietējais valgais un siltais klimats, pabeigta augsnēs sagatavošana, tagad sākas stādiņu pārpīkēšana un citas pavasariņas rūpes. Darba visām daiļā dzīlumā pārstāvēti pietiek, bet jaunākās, kas atnākušas nesen - Ilona Mežinska un Raja Ivanāne gatavo arī bēru vainagus.

Strādnieces paslavēja vīriešus, kuri te veic dažādus smagos darbus. Tie ir rūpīcas palīgsaimniecības enerģiskais vadītājs Ēvalds Daukšs un strādnieki Aleksandrs Musijenko, Pēteris Patmalnieks un Jānis Rizga.

A.Rancāns

SENČU DZIMTENĒ

Daukstu ģimenē Vanda ir jaunākā meita. Viņas vecāki, dzimuši Višķu apkaimē, satikās un apprecējās Kanādā un pašlaik dzīvo Amerikā - nelielā pilsētā Mičiganas štatā. Amerikā dzīvo arī Vandās brālis Jānis, māsas Lucija un Monika ar savām ģimenēm un bērniem Lieni, Pēteri, Druvi un Imantu. Bet pati Vanda? Viņa pašlaik dzīvo un strādā Aglonā - topošajā ģimnāzijā. Tālu no ģimenes, bet ļoti tuvu saviem daudzajiem šejiņes radiem. Jo Vanda, lai arī dzimus un uzaugusi Amerikā, ir latviete, latgaliete.

Pirma reizi savā senču dzimtenē Vanda bija 1989.gadā, protams, kā tūriste un, protams, zinot, ka drīkst tikai Rīgā uzturēties. Un tomēr jau tad viņa kopā ar tēvu izmeta neatļautu likumu pa Latgali. Tad nāca Dziesmu svētki, kur Vanda piedalījās kopā ar kori no Nujorkas (to, stāp citu, diriģēja viņas māsa Monika). Tad - vēlreiz Latgales apciemojums un interese par kādreizējo ģimnāziju, tās arhitektūru un dibinātāju. Un pēc skolas apskates sekojušais direktora Andra Puozo jautājums: "Nu? Kad sāksī pie mums strādāt?" Tagad Vanda smej un teic, ka toreiz jautājums viņu pārsteidzis. Taču — direktora nopielātnē neatlaidība un pāsas pārliecība — un nu Vanda jau kopš septembra Aglonas internātskolas vecākajās klasēs māca angļu valodu.

— Es neesmu skolotāja. Mičiganas pāvilsis universitātē esmu ieguvusi bakalaura grādu sabiedriskajās zinātnēs — politikā, ekonomikā un vēsturē. Taču te vairāku varu noderēt kā angļu valodas skolotāja, jo man ir tas, kā nav cīsim kolēgiem — valodas prakse. Angļiski, manuprāt, es runāju labāk, kā latviski. Ar skolēniem mēs stundās ļoti daudz runājam. Gramatika, lasīšana — to katrai var pats apgūt vai ar cīsim skolotājiem. Izmantoju līdzi panemtos videomateriālus, kasetes. Grāmatas, kas te paredzetas vidusskolām, cēnīs neizmiant, man tās pat grūti saprast, turklāt tajās ir tā angļu valoda, ko runā Lielbritānijā. Mēs apgūstam amerikāniško. Protams, nemot vērā, ko Izglītības Ministrija liek kon-

krētājā gadā skolēniem iemācīties. Vēl es pašlaik skolotājam Seikstam tulkoju vienu grāmatu, kas nepieciešama viņa priekšmetā. Bet citādi man ir visi tie paši pienākumi, papīri, atskaites, kas ciem skolotājiem.

Kad vaicāju, kā vecāki uztvēra šo meitas lēmumu doties uz Latviju, un ne jau uz Rīgu, kur vairums "trimdišu" (Vandas apzīmējums) apmetušies, bet — uz Latgali, un — kā tad viņa pašlaik te jūtas, Vanda atbildēja:

— Uztvēra ļoti mierīgi, vienmēr mani tā audzināja: izdomā visu pati un tad tiec ar to galā. Tā arī daru.

Te ir ļoti mierīgi, bet nav garlaicīgi. Skola man ļoti patīk. Ar kolēgiem un kaimiņiem uzreiz jutos ļoti ērti. Man tikai nepatīk, ja mani uztver kā kaut ko īpašu. Es vienkārši gribu te dzīvot un strādāt, un tas nav ne upuris, ne misija, un mani jāuztver normāli kā jebkura citu cilvēku. Ja vēl es būtu kaut kuri Āzijā vai Īrijā, bet man viiss ir ļoti tuvs. Esmu latviete, un kur latvieši dzīvo? Bet te arī jāpiebilst, ka katram jādzīvo tur, kur labi viņam un viņa ģimenei, un nevar pārmest tiem, kas dzīvo citur... Pašlaik esmu normāla Aglonas iedzīvotāja, man ir taloni ļapat kā visiem, un ar to, ko pašlaik nopeinu un varu iegādāties, es izteiku diezgan labi. Ari Amerikā es, stāp citu, dzīvoju samērā pietīcīgi.

Bet atceroties Ziemassvētkus Amerikā, un domājot par to, kādi tie solās būt šogad, Vanda pastāsti:

— Ziemassvētki mums nebija ne īsti latviski, ne amerikāniški. Esam katolīcīga ģimene, tāpēc bija viiss, kas pieņems katoļiem. Vecmamma taisīja puturus un mēs daudz dziedājām — tas no latvisķā. Vēl ēdām titaru, bet tā jau ir amerikānu tradīcija. Kā būs šogad, vēl nezинu, ir tāk daudz radu un draugu, ka nevaru izšķirties, kuru uzaicinājumu lai pienemu.

Šobrid Vanda — latviešu meite ne no Amerikas — droši vien ir izlēmusi, kur sagaidīt Ziemassvētkus, kur dedzināt savu svecīti, kur padomāt par saviem mīlā-

jiem un klausītēm arī sev kaut ko veleties nākošajam gadam. Bet ri... Rīt viņa kopā ar mums sāks savu darba dienu. Latvijā. Un ko lai par viņu vēl pastāsta? Varbūt, ka Vandai tāpat kā ciem skolotājiem un arī skolēniem grūti pierast pie 10 ballu atzīmēm? Ka viņa ļoti daudz lasa, jo, gluži ļapat kā mēs sev atklājam trimdas latviešu darbus. tā Vandai nu kļuva pieejama visa Latvijas latviešu literatūra. Ka viņa daudz fotogrāfē — gan brīnišķīgās Latgales ainavas, gan ikdienas mīrkļus. Ka viņa mil celot un cik vien bieži var, apbraukā Latgali un steidzas uz Rīgu. Ka viņai ļoti patīk, kā visi apkārt runā latgaliski, gluži ļapat kā viņas vecmāmīna Marija vēl Šodien runā ar savu lielu saimi Amerikā. Ka Vandai ļoti interesē folklora, viņa mil "Ilgus" un "Skandenieku", jo viņu dziesmās ir spēks, bet nemil zingēs un kapelas. Ka kopā ar 10.klasses meitenēm viņa nolēmusi apiet vietējās tantīnas un pierakstīt viņu dziesmas. Ka šeit viņa cer noslēpt savu krievu valodu. Ka Vandu interesē politika, un, atgriezusies Amerikā, viņa cer pievērsties tieši šai jomai. Ka, ja Vandai šeit kaut kas arī pietrūkst, tad tie ir lielās radu

saimēs berneņi, kuru būtbīces Vanda labprāt rāda un par katu stāsta... Nopūšas, pasmaida un tad teic, ka tad, kad palielot ļoti skumji, viņa ejot kaimiņu Sandras sīkos tramdit un apmīlot...

Jā, un vēl varbūt jāpiebilst, ko Vanda māca saviem mūžā pirmajiem un, ie-spējams, vienīgajiem skolēniem:

"Viss, kas ir TUR, nebūt nav labs, un viess, kas ir ŠEIT, nav zemē metams. Cilvēkam, lai kur viņš dzīvo un ko dara, ir jābūt savai labai pašapziņai. Izglītība dzīvē ir svarīga, bet tā nav pats galvenais. Galvenais — jābūt apmierinātaiem ar sev savu darbu un dzīvi. Ne latvieši, ne latgalieši nedrīkst sevi noniecināt un par zemu novērtēt. Katram novadam Latvijā jāpatur sava ipatnējais skaistums un valoda, bet jāatceras, ka visi tomēr esam latvieši."

*Ar Vandu Daukstu sarunājās
SILVIJA JOKSTE*

Altēlā: 1988.gada jūnijā. Mičiganas universitāti beidzot. Vanda Dauksta ar saviem vecākiem Donatu un Annu.

NOSKAŅA JAUNSAIMNIEKA SĒTĀ

Pavasara vēji šurp atnes rūgtu brūkenāju smaržu, kas nāk no Steku sila puses. Rudepos kūp dzērvei purvs un ogotāju balsis sasaucas ar dzērvju klaigām. Bet garojas decembra vakaros netālu no mājām gaujo vilki...

— Nē, tie nav skaisti un skaļi vārdi par Timofeja Detkova zemnieksētu (Rudzātu pagastā), lai sakāpinātu lasītāju interesē par šobrid modernu tēmu — jaunsaimnieku ikdienu.

— Pelečāre — tā saucas sādža, kur atdzimst Latgales zemnieka tikums un godaprāts. Saimnieko Timofejs, dzivesbiedre Zenta, vecmāmuļa Veronika un vēl seši mazi brašuļi. Večākajam Jānim piecpadsmit gadi, bet jaunākā Anītiņa šogad kļuvusi pirmklasniece.

Veronikas tante te ir pavadījusi savas jaunības skaitākos un skarbākos gadus. Pati sevi viņa dēvē par mājas atslēgu. Laikam tā ir, jo mājas apriņķe, aizādu galavasā vairāk gulstas uz viņas pleciem.

Vecmāmuļa mums stāsti, ka apkaimē agrāk kūpējuši 32 skursteņi, bet tagad palikušas tikai pāris lauku sētas. Viņa atceras, kā zemi un mājas šaustīja kara ložu krusa. Steku pusē kaujas bija bargas. Istabas dējos vēl tagad redzamas ložu cirstas rētas.

Veronika Vaivode atceras savu dzīvesdrāgu, kuru padomju varas vīn turēja aizdomās par sakariem ar mežabrājiem un aizsūtīja uz Sibīriju, konfiscēja mantu. Paldies Dievam, ka savu vecīti Veronikas tante tomēr sagādīja un tikai pērn dzimtājā smiljā apbedīja.

Vel Šodien viņai prātā meliorācijas bīrnumi, kurus veica saimniecība "Rudzātī" pēc valsts plāna. Daudzās kaimiņu saimniecības ēkas, kūtis, kas bija celtas no šķeltajiem akmeniem spridzināja un dedzināja. Ja tagad atraktu bedres, kur sagrūda akmenis, laikam gan visiem pagasta jauni saimniekiem būvmateriālu pietiku.

Tāda ir mūsu pašu pagālne un labi, ka šobrid dzīvi liecinieki, kuri pasaka vēstures patiesību. Timofejs Detkovs, sāvas pārliecības mudināts, par jaunsaimnieku kļuva pirms, diviem gadiem. Visi darbi viņam rit bez aizķeršanās. Strādīgs vīrs — ists Lat-

gales zemnieks — atklāts, labestīgs, kurš humora dzirksti nav zaudējis arī šajā patiesi sarežģītajā laikā. Uzbūvējis fermu, kur tagad atrodas astopas slaucamas govis, 3 teles, 11 nobarojātie bullīši. Lopu skaitu var pālielināt. Būtu tikai lidzēkji, par ko izvērtēt saimniekošanu. Pieci liellopiūtīko dzīgādāti uz gajās kombinātūnām saimnieks prāto, cik naudas saņems par gaju, kura it kā jau pārdota par brivajām cenām. Cik nu būs, visi lidzēkji etkal tērēsies būvdarbu fi-nansēšanai, jo uzsākta šķūnā ceļniecība. Materiāli sagādāti, tagad jāsaņīst amatnieki. Tur iekārtos arī tehnikas stāvvietu, jo dārgās lauksaimniecības mašīnas pagaidām ir uz kājām.

Tad nāks kārtā dzīvojamai mājai, jo deviņiem cilvēkiem vecmāmuļas nelielajā namīnā jau par ņauku. Vieta, kur būvēt, vēl nav nolūkota.

Viņi dzīvo sātīgi. Ar ipašu pietāti izturas pret vecmāmuļu. Tāpat kā saimnieka vārdam, tā arī viņas teik-tajam šai ģimenei ir svars. Tā izsenis bijis latgaliešu mājās un šo tradīciju atceras un svēti tur godā gan vecāki, gan mazie Detkovi.

Timofejs parādīja savu saimniecību. Ziemas klusumā pārtraukusi me-

lioratoru ierašanās. Viņi ir gatavi sa-kārtot jaunsaimniecību, lai tuvākajā laikā varētu uzturēt gan labību, gan iegūt helāku pāravīnu no zālājiem. Pagaidām lauki vēl pārpurvoti un briķuņi aizauķoti. Labi, ka lidz Ziemassvētkiem ar sniegi tā paknāpēk vēlētu pārītēt jaunības īstānēs, gan "līdzīgi, nejātīgi" ar aizau-gušajiem krūmām un sekā: ziemai-pāšam un puikam darba pietiks.

Tāpat kā citus zemniekus, ar Timofeju nonāk akūtālāka problēma — benzīna trūkums un dzīdzība. Viņu mājās tā vēlētu sapīgēt. Līdz skolai, kur jāmeklētētēm, tāču savī tievīni kilometri sanāk. Parasti Zenta bernus ar "Nīvu" arzveda, bet ko darīt tagad, kad pat traktoram degvielas pie-trūkst? Ta nu viņi visi septīti (mā-mūpa arī strādā skolā) šos kilometrus nostaigā kājām pātūmsu.

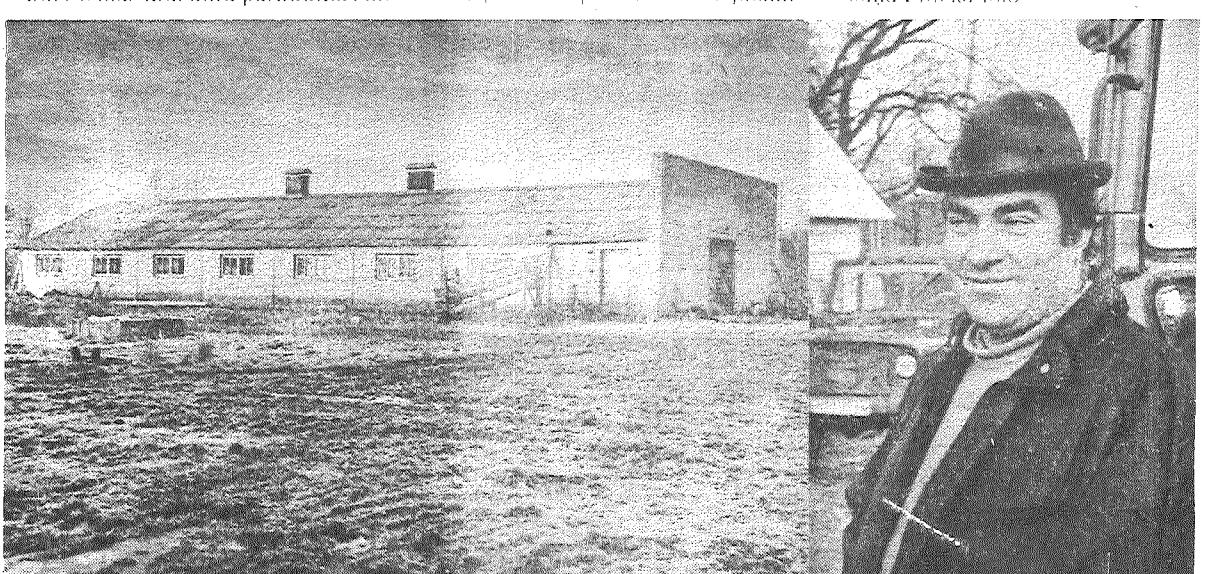
Timofejs Detkovs stāsta, ka šāpmērā zemītu, kuru sovhozs praktiski ne-izmantojis. Vienīgi daži heklāni arā-zemes, kuri nākuši no viņa tēva bi-jušajiem tīrumiem, kaut cik iekopti. Tur arī audzeja graudus. Taču ne-jūtas ne apdalīts, ne piemānts. Pats labprāt šo jaunsaimnieka slogu un likteņi izvēlējies, pats arī šo vezumu velk, jo spēka pētītēk. Darbi jutami

virzās uz priekšu. Ja šobrid nevaja-dzētu būvēt saimniecības ēkas, tad varētu lepoties ar peļņu, ko iegūst no prenu un gaļas. Šobrid nauda ceļo no maka makā.

Šķita, ka Timofejs patiešām nav tas virs, kas sūkstās, žēlojas, meklē at-tālīgumus. Dzīvi viņš uzņem tādu kārtā ir un neko necenšas sarežģīt vai samezglot. Tomēr arī viņam ir bažas par turpmāko likteni. Sacīja tā: "Ja gribi tikt parādos, tad nem zemi un kļūsti par zemnieku." Viņam šķiet, ka pie pašreizējās agriātās politikas lie-lāka daļa jaunsaimnieku tomēr iz-putēs. Jāmaksā bānks parāds un lieli procenti, zemes nodoklis, jāpērk tehnika, nāksies izmaksāt arī melio-rācijas darbus. Viņa vienīgais mie-rinājums esot laicīgi iepirkāt tehnika.

...Meža nomalē — Pelečāres sādžā ir ļoti parasts zemnieku namīnš. Timofeja sievāsmātes mājai jau kādu 200 gadu, tā vairākkārt pārbūvēta. Te Ziemassvētkus svinēs kupla ģimene un Salavecis no visdzīlākā meža bērniem atnesīs kārumus. Te valda pirms-svētku miers un saticiba, pēc kuras tagad alkst daudzi.

Aina Iljina
ATTĒLĀ: Timofejs Detkovs.
Jana Sībecka foto

PIE MUMS CIEMOS "MAZPUTNINŠ"

Edvarts Tūters

MĀRĪTES LŪGŠANA

Vakarā iemiegot, celdamās rītā,
Mārīte rociņas saliek un lūdz:
"Dieviņ mans labais, Dieviņ mans mīlais,
Solos tev klausīga allažīp būt.
Bet nu ar mani paklausi, lūuzu:
Liec, lai Ziemsvētku vecītim somā
Dāvana sīka man ielikta būtu.
Negribu daudz es: tik kurpītes jaunas,
Dūraiņus raibus, jo vecie man cauri,
Vēl divas svečītes baltas, tik baltas,
Kādas tik sniegam ir pārslīnas saltās.
Vienu svečīti aizdegšu tētim,
(Māmiņa arī lai tajā skatās!)
Otru — Latvijai — tētis tā teica —
Vakaros, skaitu kad dziesmiņu Tev,
Otru lai Latvijai sakot es vienmēr.
Dieviņ mans labais, Dieviņ mans mīlais,
Solos Tev klausīga allažīp būt,
Bet tu ar mani paklausi, lūuzu:
Liec, lai Ziemsvētku vecītim somā
Dāvana sīka ielikta būtu."

Roze Failmane

Ziemassvētku vecītis slims

— Nē, nē, vecīt, — Ziemassvētku vecīša sieva teica, — tu nevari nekur iet. Nemaz nerunā.

— Kas par mulķibām, — Ziemassvētku vecītis tielejās preti, — man tāču jājet un es iešu. Es vēl nevienus Ziemassvētkus neesmu palaidis gāram. Ko tad bērni teiks?

— Nu, tad laid mani, — Ziemassvētku vecīša sieva teica. — Tu taču esi tā saauktājies, ka nevari istabu atstāt. Gan es tāpat visu izdarišu. Es jau tā kā tā visas dāvanas esmu saķertojusi un zinu, kam katra jānodod.

— Ko nu niekus runā! Vai tad tu proti ar grožiem rikoties un ziemelbriežus izvadīt cauri pilsētu namiem un telegrāfa vadiem? Tagad jau savilkuši drātis pa visiem namu jumtiem, ka neklāt tikt, — Ziemassvētku vecītis atteica. — Tā nav sieviešu

darišana. Gan es izveselošos. Sataisi man labu, karstu teju ar citronu, tad es vēl minūtes piecas pie krāsns nosnaudišos un tad došos ceļā...

Ziemassvētku vecīša sieva neteica vaire nekā, bet kad viņa māsiņa karsto teju ar cukuru un citronu, tad viņai acis bija tādi šķelmīgs skats. Es domāju, ka viņa bez citrona tējai pielika vēl kaut ko citu, jo Ziemassvētku vecītis, tēju iedzēris, jutās loti miegains. Pagaja piecas minūtes, desmit, piecpadsmit, divdesmit, bet viņš vēl arvien gulēja. Ziemassvētku vecīša sieva pa to laiku klusi un ātri rikojās pa istabu. Viņa uzvilkla mugurā visādus aditus siltus apģērba gabalus un beidzot Ziemassvētku vecīša pazīstamo, sarkanu kapuci ar balto malu un tad lēni izšmauca pa durvīm.

(Kas notika tālāk — lasiet Jaungada numurā.)

ZIEMSVĒTKU SPĒLES

Ziemassvētku pasta

(5 vai vairāk dalībniekiem.)

Uz galda saliek Ziemassvētku karštītes par vienu mazāk nekā spēlētāju. Dalībnieki sāk sojot rindā pa istabu, kamēr uz klavierēm (patafona, pa radio, var arī dziedāt) spēle kādu Ziemassvētku dziesmu vai maršu. Tiko dziesma cauri, visi mēģināt dabūt pa kartītei. Tas, kas paliek tukšā, ir no spēles ārā. Karštītes nolieks atkal uz galda, izņemot vienu, un spēli tā atkārto, kamēr palicis tikai viens spēlētājs. Tas ir uzvarētājs.

Sacentīsimies pēc Ziemassvētku konfektes!

(8 vai vairāk spēlētājiem.)

Spēlētāji sastājas rindā tā:

123456

0

654321

Vidū (ar 0 apzīmētājā vietā) nolieks konfekti, ābolu vai ko citu. Tikko vadītājs izsauc vienu numuru, abi šī numura iepašnieki mēģināt konfekti dabūt sev. Tā vienība, kuras dalībnieks dabū konfekti un tiek atpakaļ savā vietā, iegūst vienu punktu un drīkst konfekti paturēt. Bet ja otrs viņu bēgot priesis (tāpat kā sunīšos), tad priesītā vienība dabū kā punktu, tā konfekti. Spēli turpina, kamēr vienību no vienībām ir 10 punkti.

Neskani, zvanīņ!

(2 vai vairāk spēlētājiem.)

Atvērtās durvis pakar stipu un lās vidū zvanīnu. Nu katrs spēlētājs met mazu, mīkstu bumbīpu cauri stipai, mēģinot netrāpīt zvanīnam. Katrs dalībnieks var mēst trīs reizes. Par katru metīenu, kas iziet cauri stipai, bet neskar zvanīnu, metējs dabū vienu punktu.

Meklē zvanīnu!

(7 vai vairāk spēlētājiem)

Dalībnieki sastājas ciešā apli un viens paliek vidū. Stāvētāji laiž zvanīnu pa loka ārpusi (sev aiz muguras) apkārt. Zvanīnu nedrīkst turēt pie mēlēties. Vidū stāvētājam jāuzmin, pie kā zvanījs. Ja viņš uzmin pareizi, abi apmainās vietām.

Tīsim sniega bumbas

(2 vai vairāk spēlētājiem)

Ja bērnu ir vairāk nekā divi, tie sadalās divās vienībās. Katrs dabū apmēram vienu metru garu auklu. Kad spēles vadītājs saka "sākt!", divi — viens no katras vienības sāk tīt auklu kamolā. Kad pirmsāk i beidzis, otrs žīgli priesis savu auklu kāt un tīt tālāk. Uzvar tā vienība, kas pirmā satinusi savu "sniega bumbu".

KO NEDRĪKST DARĪT PIRMS ZIEMASSVĒTKIEM

Pirms Ziemassvētkiem nedrīkst izēst visu piparkuku kārbu, sevišķi, ja ir paredzēts piparkūkas likt uz svētku galda.

Bet galvenais — pirms Ziemassvētkiem nedrīkst slepus klausīties, vai tētis un māmiņa pārrunā svētku dāvanas.

Pirms Ziemassvētkiem nedrīkst kralīt pacīnas, kas ir jau ietītas svētku papīrā un noliktas skapi, lai uzzinātu, kas tājās iekšā, jo vislabākā dāvana nav tā, par kuru tu jau divas nedēļas zini, bet gan tā, kas ir

Pārsteigums!

Par iespēju visiem rajona bērniem palasīt "Mazputnīnu" paldies sakām Līvanu I., vidusskolas skolniecēm Agnījai Alehno, Eviāi Zepai, Janai Steinbergai, Kristīnei Drizionokai, Aigai Purinali, Inesei Ziemelei, Dacei Nicanovskai, Zandai Reiterei, Laurai Šķimelei un Aijai Silīnai.

Antons Austrīns

Sals uz Daugavas

Iet meitene mazā pār Daugavu.

Tai gribas tikt Ziemsvētku tirdziņā,

Lai nopirktu lellei drēbītes

Un mantiņas skaistākās eglītei.

Bet nemana viņa, bet nemanu es,

Ka pēkšni izliet no patiltes

Sārts večuks grabošā kažokā

Un kniebt sāk meitenei degunā.

Tas laikam būs pats niknais Sals,

Jo apsarmojis tam degungals.

— Kam neklausīt tētim un māmiņai? —

Tas uzprasa meitenei mazīnai.

— Es klausīšu! — meitene apsolās.

Tad sals mazdrusciņu atlaižas.

Un kad nu mazā pār tiltu tiek,

Tad sals to arī mierā liek.

Kad bērns nāk Ziemsvētku tirdziņā,

Viņš skatās visapkārt kā brīnumā.

Raibs ķipars tur dejo, tur tauri pūš,

Tur enģeli lido, ak tu mūžs!

To visu grib meitene iemantot.

Bet kur tad paliks citiem ko dot?

Bērns tiepas, grib visu uz mājām stiept!

Sals klāt un atkal sāk degunā kniebt.

— Kam neklausīt tētim un māmiņai? —

Sals uzprasa meitenei mazīnai.

— Es klausīšu! — mazā apsolās.

Tad sals mazdrusciņu kā atlaižas.

Viņš ielaiž pie Ziemsvētku vīriņa,

Kas pašlaik krāsnīnu kurina.

Tur sasildās bērns un nu tik jož.

Uz mājām, lai sals tam neiekoz.

Tik skaistas ir mantiņas eglītei!

Ka Sals tik nelien no patiltes!

Bērns steidzas pār tiltu, cik var,

Un sals nu šoreiz pielaižas ar.

Arheoloģiskie atradumi Preiļu rajonā

Mūsu novads bagāts ar arheoloģiskajiem pieminekļiem. Pārvarā vien objekti — pilskalni, senkapi ir re-publikas nozīmes. Mūsu rajona teritorija līdz 13.gadsimtam ietilpa Jersikas valsts sastāvā, tāpēc arheoloģiskie priekšmeti, kas atrasti Preiļu novadā, tipiski latgaliski. Te atrodas slavenais Jersikas pilskalns — Jersikas valsts administratīvais un politiskais centrs. 1939.gadā profesora Fr.Baloža vadīt arheoloģiskā ekspedīcija uzsāka pilskalna, senpilsētas un senkapi pētīšanu. Lai arī pilskalns tūcītis postījis 13.gadsimla krustnešu uzbrukumos un 1.pasaules kara laikā, atradumi bija sensacionāli. Tie pierādīja, ka tieši Livānu tuvumā atrodas Jersikas centrs un ka šeit bijis viens no nozīmīgākajiem Daugavas tirdzniecības ceļa posmiem. Šos un citus secinājumus no jauna

apstiprināja 1990. un 1991.gadu ekspedīcijas profesora Ē.Mugurēviča vadībā.

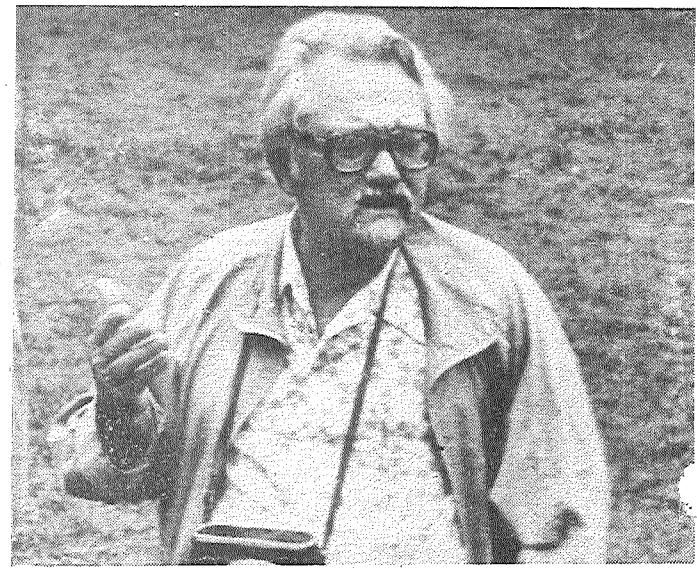
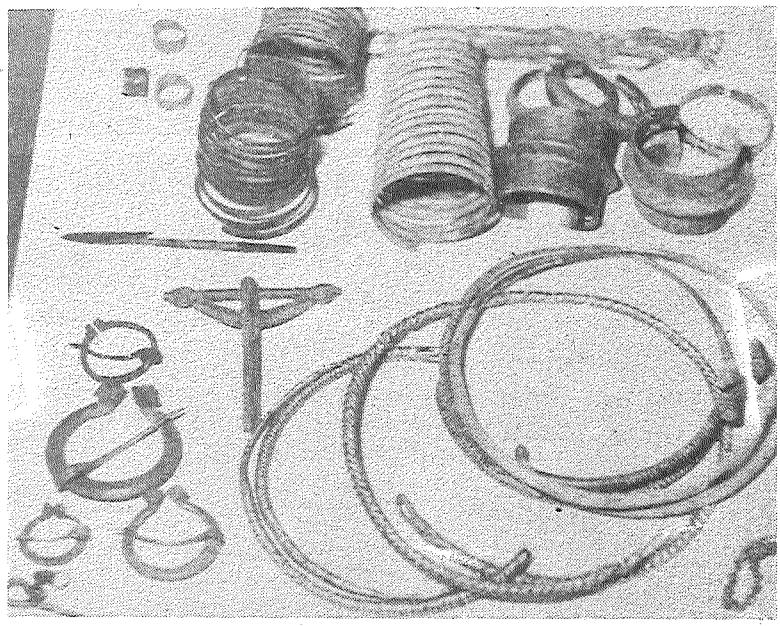
Ne mazāk nozīmīgs latgalu centrs atrodies Madelānu pilskalna apkārnē. Astoņdesmitajos gados veiktie izrakumi arheologa Vladislava Urtāna vadībā parādīja, ka pilskalns bijis apdzīvots no pirmā gada tūkstoša pirms mūsu ēras un līdz pat 12.-13.gadsimtam. Par to liecina senās apbūves un pavardu paliekaš, bezriņas un ripas keramikas trauku lauskas, kā arī plāss darbarīku un rotu klāsts.

Visinteresantākie atradumi, protams, ir Kristapu kapulaukā. Kā jau senojos (9.-13.gadsimts) apbedījumos pierasts, mirušie glabāti svētku tērpos, ar bagātām rotām un līdzdodamo priekšmetu klāstu. Skaistās latgaļu rotas ir apskatāmas Preiļu

muzeja sagatavotajā izstādē "Arheoloģiskie atradumi Preiļu novadā". Kas izvietota rajona kultūras nama otrajā stāvā.

Kā visa minētā pierādījumu jūs redzēsiet gan 1939.gadā, gan 1990.-1991.gadu ekspedīcijās atrastos priekšmetus. Izstāde ir ļoti iizzīnoša katram, kas interesējas par latgalu senvēsturi. Diemžēl, mūsu muzeja fondos ir samērā nedaudz arheoloģijas priekšmetu, izstādē skatāmā materiāls nācis no Latvijas Vēsturesmuzeja un ZA Vēstures institūta. Arheoloģijas izstādi, kura darbosies līdz 26.decembrim (no pulksten 10.00 līdz 15.00), skaisti papildina mākslinieces S.Berezovskas veidotas Ziemassvētku kompozīcijas.

I.Bebriša,
PVLM direktore

ATTELOS: eksposīcijas priekšmeti; pirmā pārskata izstāde bija uz Jersikas pilskalna tūlit pēc ekspedīcijas noslēguma; profesors Ē.Mugurēvičs.

KĀ IZMAKSĀS PENSIJAS STRĀDĀJOŠAJIEM PENSIONĀRIEM

Ar 1992.gada 1.janvāri strādājošajiem pensionāriem pensijas ar sakaru iestāžu starpniecību izmaksās vienā dzīves vietās.

Šajā sakarā uzņēmumu, iestāžu, organizāciju un saimniecību vadītājiem un galvenajiem grāmatvežiem jānodrošina pensiju savlaicīga izmaksāšana par šā gada decembri, kad tas izdarīts, izmaksāšanas uzdevumi ar atzīmi, līdz kādam laikam pensija izmaksāta, nosūtāmi ministrijas Valsts skaitlošanas centram → 226019, Rīgā, Fridriķa ielā 9 un nevelāk kā līdz 1992.gada 15.janvārim.

Maksāšanas uzdevumi pensiju izmaksai par laiku pēc 1992.gada 1.janvāra nav derīgi.

T.Medvedeva,

sociālās nodrošināšanas nodalas vadītāja vietniece

PIRTIJ JĀSTRĀDĀ LABĀK

Sakarā ar šķidrā kurināmā trūkumu, Līvānu pirtis jau labu laiku strādā tikai ceturtienās un piektienās, pie kam ceturtienās ir gandrīz pustukšas. Daļai iedzīvotāju šajās dienās iespējams pirti apmeklēt, bet ne visiem. Vajadzētu ievērot to, ka cilvēki strādā un bēri mācās skolās, vēlu nāk mājās, ir noguruši. Nav saprotams, kāpēc pirtis nevarētu strādāt piektienās un sestdienās, kas ir brīva diena. Vai tiešām administrācija neparūpēsies, lai būtu ērti visiem? Paliekam cerēdami.

A.Miņina

Līvānos
Nākamais laikraksta numurs iznāks 29. decembrī.

GALVĒNA REDAKTORA VANTONS RĀNCĀNS

Laikraksts iznāk kopš 1950.gada 29.marta, otrdienās un ceturtienās. Dibinājās un izdevējs — apgāds "Avize", Rīga, K.Barona ielā 2. Reģistrācijas apliecība Nr.0091.

Redakcijas adrese: 228205, Preiļi, Aglonas ielā 1. Tālrunis 22305. Datorsalikums. Iespējot ražošanas apvienības "LITTA" Daugavpils tipogrāfija, Vārkas ielā 1. Offsetespiedums. I nosacītā iespiedīšanai. Metiens latviešu izdevumam 9219, krievu — 3293. Pasūtījuma indekss 68169.

• SLUDINĀJUMI •

*Lai ziemas Saulgrieži un gadu mijā
Jums laimi, veselību, prieku nes.*

Priecīgus Ziemassvētkus! Darba sparu, enerģiju, izturību Jaunajā 1992.gadā Preiļu SČO kolektīvam vēl administrācija un arodkomiteja.

*Cik jauki sveces egles zara
Mirdz Ziemassvētku vakarā!
Šī gaismā mūms kā debess balva
Liek sirdim kvēlot, cerībā.
Kopsaimniecības "Ausma" kolektīvam svētku noskaņu Ziemassvētkos, labu veselību, saticību un izturību Jaunajā gadā vēl valde un arodkomiteja.*

*Lai ir gads,
Balts gads, silts gads,
Lai, zelta spieķus saulē spīdinot,
Ar laimi pilnās sirdis atspīdēdams.*

O.Vācietis

Līvānu patērētāju biedrības valde un arodkomiteja sveic savus darbiniekus Ziemassvētkos un vēl laimigu Jauno gadu.

**Latvijas Republikas
Muitas departamenta
pilnvarotais inspektors
pienēm**
apmeklētājus Preiļu rajona
izpildkomitejās 42.kabinetā sāket
ar 1992.gada 2.janvāri katru
ceturtdienu no plkst.9.00 līdz
16.00. Telefons 22234.

Pērk
lēti automašīnu "Moskvīč" vai
"Žiguļi", Zvanīt 42208 vakaros;

1 - 2 istabu dzīvokli. Tālrunis 22962 no plkst.20.00 līdz 21.00;

grūsnu teli. Tālrunis 21206.

Maina

divistabu dzīvokli 2.stāvā pret
trīsistabu. Zvanīt 21226 vakaros;

divistabu dzīvokli Rīgā pret di-
vu vai trīsistabu dzīvokli Prei-
ļos. Visi ar ērtībām. Tālrunis Preiļos
22537.

Preiļu sagādes un
ražošanas apvienība

iepērk kiplokus - 40 rbl.,
cūkgāju - 21 rbl.,
I šķ.ābolus - 5 rbl.,
II šķ.ābolus — 3 rbl.
par kilogramu.

• REKLĀMA •

TELEVĪZIJA

OTRDIENA, 24.DECEMBRIS

LATVIJAS TV

16.35 "Ziemassvētki klāt!", Bērnu vokālā ansambļa koncerts. 17.25 Ziemassvētku priekšvakarā: Rīgas baznīcas. 17.55 Ziemassvētku koncerts Pēterbaznīcā. 18.25 "Aci pret aci". Ārzemju kino jaunumi. 19.10 "Spīta" Ziemassvētku koncerts. 19.40 Zinas (krievu val.). 20.00 Bērniem. "Nemiet visus saules stārus...". Amerikānu komponistu garīgā mūzikā. 20.30 Panorāma. 21.00 Ziemassvētku dievkalpojums Rīgas Lutera baznīcā. 22.35 "Ziemassvētku nakts". Z.Maurīna. "Jēzus bērns jūras dzelzā". 23.05 Dejas Ziemassvētkos. 23.50 Ziemassvētku pusnakts mīse no sv.Katrīnes baznīcas Betlemē.

PSRS CT I

15.00 TZD. 15.15 Par sportu un ne tikai. 15.35 Mākslas filma "Ieeja labirintā". 2. sērija. 16.45 Bērnu muzikālais klubs. 17.30 Kopā ar čempioniem. 17.45 Aizrauīgu cilvēku pasaule. 18.00 TZD. 18.20 Mult.filma. 18.25 Studija "Antrepreiza" piedāvā... 18.40 Bizness un politika. 19.25 Mākslas filma "451 grāds pēc Bredberija". 21.00 Informātīvā programma. 21.35 Politiska izmeklēšana. "Afghanistāna. Kara aizkulises". 22.10 Liktena ironija jeb Preicigus Ziemassvētkus. 0.10 TZD. 0.25 Baleta mākslinieku koncerts. 1.15 Mult.filmas pieaugušajiem.

Krievijas TV kanāls

PSRS CT II

13.00 Veselība. 13.30 P.Hindemits. "Muzikāla diena...". 14.55 Ritmiskā vingrošana. 17.00 Dzied "Voi Don". 17.20 Mult.filma. 17.30 Ceļotāju klubis. 18.30 Mult.filma. 19.00 Krievijas parlamenta vēstnesis. 1's Teleapraksts "Tālie Austrumi". 20.00 Vēstis. 20.20 Labu nakti, mazuļi! 20.35 SKV. 20.45 Arkādījs Arkādraugiem... 22.00 Bez retušas. 23.00 Vēstis. 23.25 Dok.filma "Romas pāvests Jānis Pāvils II".

TRESDIENA, 25.DECEMBRIS

Latvijas TV

9.00 Raidījuma programma. 9.05 Mult.filma "Kāku slēzis". 10.30 "Spīta" Ziemassvētku koncerts. 11.00 Ziemassvētki Betlemē. 12.05 Ziemassvētku dienes dienā kamerkoris "Versija". 12.25 Mult.filmas. 12.55 Pāvesta Jāņa Pāvila II Ziemassvētku vēstījums un svētība sv.Pētera laukumā Vatikānā. 13.40 F.Strauss. Romance "Attvadas". 13.45 Mākslas filma "Jēzus no Nācāretes". 1. daļa. 16.50 "Klusā nakts, svētā nakts Betleme" pasaules mākslas darbos. 17.20 "Andante" no V.A.Mocarta koncerta klavierēm. 17.30 Mult.filma "Ness un Nesja". 18.45 "Sai klusa ziemas nakts!". Koncerts. 19.35 Arēna. 19.50 Zinas (krievu val.). 20.00 Bērniem. "Ziemassvētku nosaka pilsētā". 20.20 Dzied Jānis Sproģis. 20.30 Panorāma. 21.00 "Ziemassvētki ģimenē". Vācijas televīzijas raidījums. 21.30 Apvārsnis. 22.30 Pasaulēs kristīgie mūzikai.

PSRS CT I

6.30 Rīts. 9.00 Mākslas filma "451 grāds pēc Bredberija". 10.45 Bērnu muzikālais klubis. 11.30 Dok.filma "Bahodirs". 12.10 Kas? Kur? Kad? 13.20 Mult.filma. 13.30 Bloknoks. 13.35 Partneris. 14.05 Bīržas pilots. 14.15 Telemiks. 15.00 TZD. 15.15 Tagad un toreiz 15.45 Mākslas filma "Ieeja labirintā". 3.sērija. 17.30 Stunde bērniem. 18.00 TZD. 18.15 Dok.filma "Mīlestības civilizācija". 19.10 Politiskā izmeklēšana. "Afghanistāna. Kara aizkulises". 19.35 Hālijas mākslas filma "Sieviete. Likteņa variants". 1.sērija. 21.00 Informātīvā programma. 21.35 Grāmatu pasaule. 22.35 Koncerts. 0.00 TZD. 0.15 Muzikāla prognoze. 0.45 Autorallījs. 1.25 Zvaigzne un lira.

Krievijas TV kanāls

PSRS CT II

8.00 Rīta vingrošana. 8.15 Vācu valodai. 9.15 Mult.filma. 9.45 Ceļā uz pasaules tirgu. 10.15 Koncerts. 11.00 Bez retušas. 12.00 Teleprese. 13.00 Ceļā uz profesiju. 13.30 Koncerts. 13.45 Dok.filma. 14.35 Izvēles brīvība. Latvijas TV II 17.00 Situācija. 17.40 Mult.filma. 18.00 Mult.filma. 18.30 Programma bērniem. "Ziemassvētku pīrāgs". 18.45 Kriminālvēstība. 19.00 No Ziemassvētku vēstures. 19.35 Ar skatu pret Krieviju. 20.00 Vēstis. 20.20 Labu nakti, mazuļi! 20.35 Izklaidējošā programma. 21.30 KPFSR AP sesija. 22.00 Koncerts "L.Pavaroti veltījums". 23.00 Vēstis. 23.20 Koncerts "L.Pavaroti veltījums".

Preiļu rajona kopsaimniecības "Smelteri"

privatizācijas komisija pazino,
ka 1992.gada 7.janvāri plkst.11.00 notiks kopsapulce.
Dienas kārtībā: kapitāla daļu aprēķina rezultātu
apstiprināšana.

Riebiņu pagasta zemes
ierīcības pirmprojekts
zemes lietotāju apskatei
būs izlikts Riebiņu pagasta
valdes telpās no
27.decembra līdz
10.janvārim.

Preiļu sagādes un
ražošanas apvienība
iepērk kiplokus - 40 rbl.,
cūkgāju - 21 rbl.,
I šķ.ābolus - 5 rbl.,
II šķ.ābolus — 3 rbl.
par kilogramu.

Un pēkšņi tavā skanošā dārzā
Kādu ritu ir ienācis klausums -
Tik negaidīti un tik spalgs.
Dalām bēdu smagumu ar
Gūnāra PUDĀNA piederīgajiem,
viņu pāragri mūža dusā aizvadot.
Klasesbiedri

Izsakām līdzjūtību deputātām
Jānim Brūveram sakārā ar TEVA
nāvi.
Jānis, tā pagasta valde un
deputāti